

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

HROBY LUŽICKÉ KULTURY Z PUSTIMĚŘE

/okr. Vyškov/

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 8/

V roce 1961 probíhaly u Pustiměře zemní práce, při kterých byly zachyceny hroby ze tří pohřebišť: kultury zvoncovitých pohárů, popelnicového pohřebiště lužické kultury a ze slovanského pohřebiště /Ludikovský 1962/. Místo nálezů je v blízkosti bývalé pustiměřské cihelny, která byla známa jako pravěká lokalita a hlavně jako místo zničeného pohřebiště lužické kultury /Nekvasil 1980/. Popisované nálezy byly učiněny na jihozápad od bývalého hliníku, až za silnicí vedoucí do Pustiměře, v místě, kde se zdvihá malá terénní vlna. Jelikož keramika z lužického pohřebiště byla rekonstruována teprve před nedávnem a v pozůstalosti dr. Ludikovského byly další podklady k dokumentaci, doplňují původní zprávu.

Situace v místě nálezů potvrzuje pozorování, učiněné v roce 1977, že i ty části pohřebiště, které nezaujmou hliníku cihelny, jsou tak narušeny orbou, že většina hrobů je již zničena a že se dochovaly jen hroby nejloubejší uložené. Na ploše odkryvu bylo ve shrnuté povrchové hlině množství střepů i ojediněle části nádob, které zřetelně pocházejí ze zničených celků. Z nich byly vybrány jen typické kusy. Pro to i na poměrně velké ploše byly odkryty jen dva hroby a ty byly i tak silně poškozeny. Přestože se jedná o málo průkazný nález, přece alespoň zčásti naznačuje postavení pustiměřského pohřebiště v okrajové oblasti lužické kultury. S výjimkou džbáněčku /obr. 8:6/ ze středního období lužické kultury, jehož lokalizace do těchto míst je nejistá, patří ostatní nálezy do halštatského období. Tím je naznačeno, že i zde byl samostatný pohřební okrsek z tohoto období, který se za silnicí patrně překrýval s okrskem ze starého lužického období, tak jak je to již známo z jiných moravských pohřebišť. Odkryté hroby byly označeny jako hroby č. 6 a 9; bohužel obsah druhého hrobu se ztratil.

Z hrobu 6 se dochovala jen jihozápadní část a podle všeho měla hrobová jáma čtvercový nebo obdélný půdorys a při jejích stěnách byly na dně navrstveny kameny. Z nádob hrobu se uchovala jen řada stojící při jihozápadní stěně; byla to váza, hrnek s pokličkou a mísa se zataženým okrajem. Jiná mísa byla uložena v zásypu u vázy. Zbytek hrobu, kde musela být popelnice, byl již zničen a jen několik střepů z amfory a jiné velké nádoby naznačuje, že v hrobě bylo více nádob.

Podobně byl upraven i hrob 9, ze kterého se dochovala severovýchodní část. Také zde byl okraj dopraven kameny a některé ležely i na nádobách ve vnitřní části hrobové jámy. Podle nákresu a fotografie stála ve východním rohu hrobové jámy amfora a v ní byly čtyři malé nádobky, z nichž přinejmenším jedna byla šálkem. Na dně hrobové jámy v dochované části pak bylo postaveno dalších sedm nádob, většinou miniaturních. Poslední z nich byla postavena na okraji amfory.

Kamenná konstrukce při okrajích hrobové jámy byla zachycena i v hrobě č. 1 z blízkých Drysic /Nekvasil 1962/, kde však byla zjištěna i vnitřní dřevěná hrobová schránka. Je možno tedy považovat tento způsob úpravy hrobu za místní zvláštnost, která asi vyplývá z blízkosti výskytu mohyl horákovské kultury /Nekvasil 1962, 158/. Hrob č. 6 zařadíme na sám počátek halštatského období podle vázy /obr. 8:2/, neboť je ještě blízka nejmladším typům osudí středního /slezského/ období. Další nádoby tohoto celku jsou nevýrazné. Ze sběrů stojí této nádobě blízko váza /obr. 8:1/, a také drobný šálek /obr. 8:4/ zařadíme do tohoto vývojového stupně. Pozůstatky vázičky /obr. 8:3/ a kusy dvou amfor /obr. 8:8, 1/ zařadíme již do následujícího stadia vývoje keramiky a to podle charakteristických pruhů rýh, doplněných liniemi dolíčků. Při tom u nádoby /obr. 8:1/ je již uplatněno rastrování, které se zde objevuje časněji než v lužické oblasti dále na Hané. Neobvyklá je široká modelace výdutí u amfor /obr. 8:8,7/, u jedné z nich souvisle svíslé žlábkovaná. Předlohy pro takovou modelaci musely být vzaty z amfor konce podolské fáze středodunajské kultury popelnicových polí /Říhovský 1960, o. 87:1; 89:7, 9/.

Shrneme-li tyto, i když jen kusé, poznatky o nálezích z pustiměřského pohřebiště, pak můžeme stanovit poznatek, že v hraniční oblasti mezi lužickou a středodunajskou oblastí jsou lužickou kulturou přebírány některé prvky jak v pohřebním ritu, tak i ve výrobě keramiky, nejvíce právě na začátku halštatského období.

Literatura:

- K. Ludikovský, Pohřebiště zvoncovitých pohárů v Pustiměřských Prusích u Vyškova, PV 1961, Brno 1962, 47 - 48.
J. Nekvasil, Pronikání horákovské kultury do oblasti lužických popelnicových polí. Sborník Českosl. spol. archeol. 2, 1962, 141 - 165.
J. Nekvasil, Zničené pohřebiště lužické kultury u Pustiměře /okr. Vyškov/, PV 1977, Brno 1980, 42 - 43.
J. Říhovský, Problematika podolské kultury, AR XII, 1960, 212 - 237.

Gräber der Lausitzer Kultur aus Pustiměř / Bez. Vyškov/. Aus den erhaltenen Funden, die bei der Terrainherrichtung bei Pustiměř gewonnen wurden, kann gefolgert werden, dass der selbständige Teil des Gräberfeldes aus dem hallstattzeitlichen Abschnitt der Lausitzer Kultur von dem Raume der einstigen Ziegelei in südwestlicher Richtung reichte. Ferner, dass das Gräberfeld bereits durch Ackerung wesentlich zerstört war und es blieben vereinzelt am tiefsten gelegene Gräber erhalten. Aus derartigen zwei Gräbern blieben nur noch Fragmente übrig. Sowohl die Gräberherrichtung mit steinerner Verkleidung, als auch einige Elemente auf der Keramik deuten an, dass dieses Randgebiet der Lausitzer Kultur schon zu Beginn des hallstattzeitlichen Abschnittes durch die Horákovcer Kultur beeinflusst war.

SLEZSKOPLATĚNICKÝ OBJEKT Z DRSLAVIC

/okr. Uherské Hradiště/

Robert Snášil, Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Při kopání studny v trati "Díle" na parc. č. 1973 byl majitelem pozemku Z. Zimčkem porušen pravěký objekt. Na základě hlášení tu byl 22.5.1980 proveden záchranný výzkum zbývajících dvou třetin objektu.

Jednalo se o zásobní jámu, nejspíše obilnici, téměř pravidelného kruhového půdorysu se zúženým hrdlem o průměru 140 cm, čičkovitou až ploše lahovitou dutinou o max. průměru 185 cm a rovným dnem v hloubce 150 cm od dnešního povrchu. Na dně objektu, hloubeného do spraše, nacházela se 20 cm silná vrstva černé hlíny promíchaná uhlíky a na ní spočívala lidská kostra ve skrčené poloze na pravém boku, orientovaná ve směru jihovýchod-severozápad, s lebkou na jv straně směřující obličejovou částí k severovýchodu. Výplň objektu nad kostrou tvořila tmavohnědá hlína, vyskytující se při obvodu a promíchaná hrudkami zhlíněné spraše. Při středu byla černá hlína s uhlíky a relativně větším množstvím drobných střepů a mazanice, včetně ojedinělých zvřecích kostí. Tato měkká sypká část zásypu obsahovala i dvě ulity plžů a dva zlomky ulit mlžů.

Objekt je nepochybně součástí sídliště. Pohřeb v zásobní jámě může svědčit o lidské oběti, související nejspíše s plodností, úrodou.

Schlesischplatēnicher Objekt aus Drslavice / Bez. Uherské Hradiště/. Bei der Rettungsgrabung wurde eine Vorratsgrube, Getreidegrube, untersucht, in der knapp ober dem Boden ein menschliches Skelett in Hockerlage entdeckt wurde. Die Bestattung in einem Siedlungsobjekt hängt vermutlich mit der Fruchtbarkeit, Ernte, zusammen.

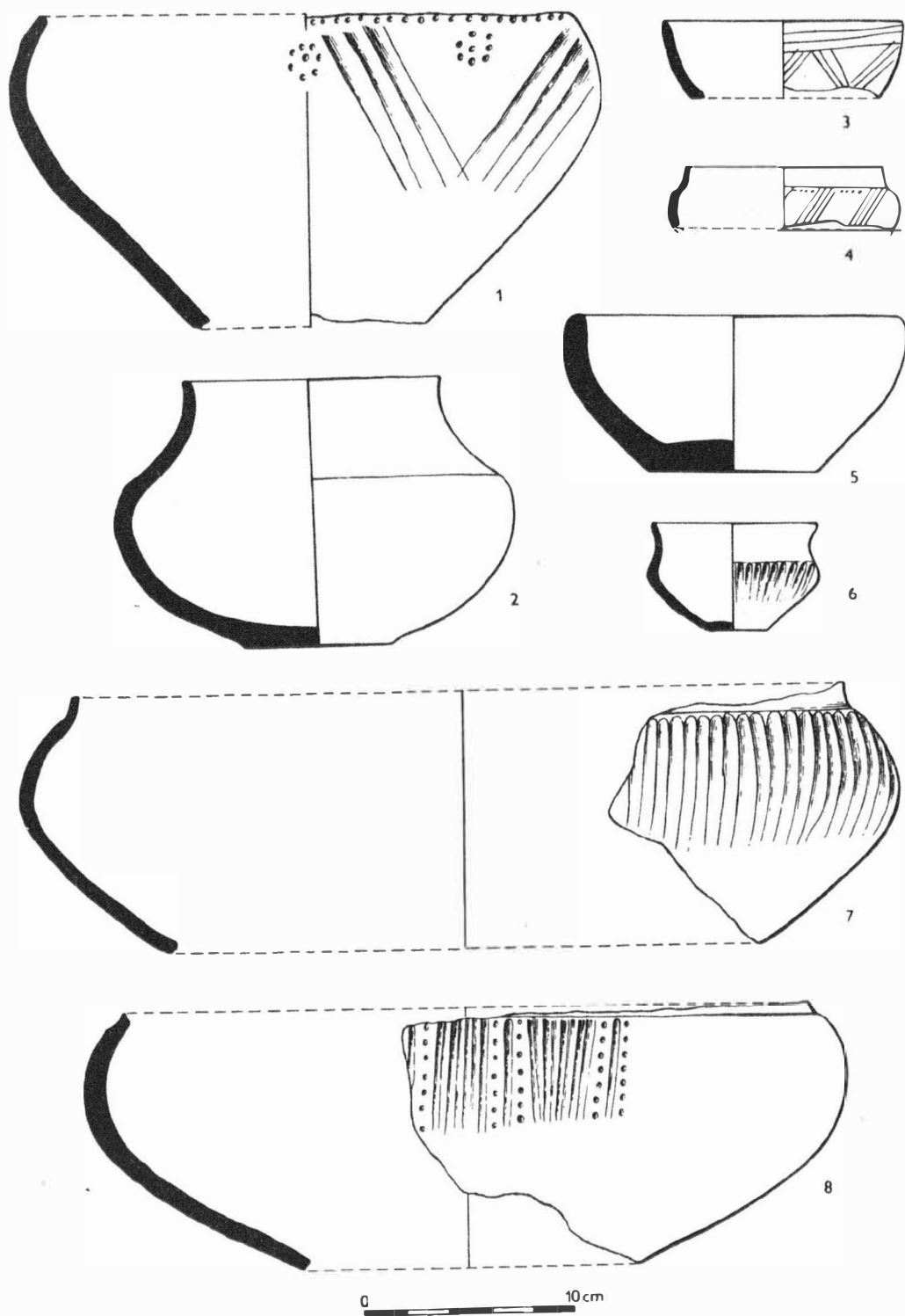
SBĚR Z HRADISKA U VELKÝCH ŐPATOVIC

/okr. Blansko/

Jindra Nekvasil, AŮ ČSAV Brno

/Obr. 9/

V červenci 1980 sesbírali N. a Sl. Venclovi z AŮ ČSAV Praha na pravěké lokalitě Hradisko menší kolekci nálezů. Vše pochází z porušeného valu, který na hradišti rozebírají neznámí ničitelé. Hradisko u Velkých Opatovic je popsáno i datováno /Smrž 1975/, ale výzkum zde dosud nebyl prováděn a nehojně nálezy jsou získány vesměs z povrchových sběrů. Proto je nutno se zmínit i o této malé kolekci. Jeden ze střepů a kus rohovcového, pilovitě opracovaného čepelovitého nástroje potvrzují, že lokalita byla osídlena již v neolitu. Ostatní nálezy jsou z doby osídlení lužickou kulturou. Z nich nejstarší střep /obr. 9:1/ pochází patrně z hrdla starolužického osudí. Několik nevýrazných střepů z okrajů středně velkých nádob a dolíkové dno šálku /obr. 9:2/ je možno zařadit do středního /slezského/ období, avšak jemnější datovací prvky na nich nejsou zachytitelné. Šest střepů /obr. 9:3,4/ je z amfor. Provedením, t.j. načervenalým vnitřním vypálením a tuhováním povrchu, se hlásí do halštatského období lužické kultury. Výzdobné prvky sestavené z plynkých rýh a linií dolíčků nasvědčují, že se jedná o amfory z počátku tohoto období /HC/. Další skupina střepů nese znaky pro zařazení do mladohalštatského období /HD/. Je to rastrový pás na výduť středně velké nádoby, hrubší i jemnější vleštování na střepech z mis /obr. 9:5,7/. Výrazná lišta, oddělující situlovitě modelované hrdlo na hrnku /obr. 9:10/ a linie ostrých otisků pod hrdlem jiné hrncovité nádoby /obr. 9:9/.

Obr. 8

Pustiměř /okr. Vyškov/. Pohřebiště lužické kultury. Nálezy z hrobů z roku 1961. - Gräberfeld der Lausitzerkultur. Funde aus Gräbern vom Jahre 1961

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně